

N:o 4.

Af Herr Wallenberg: Med förslag till lag angående bankaktiebolag och kreditaktiebolag.

Uti »underdånig skrifvelse den 19 April 1881 anhöll Riksdagen, att Kongl. Maj:t måtte låta öfverse gällande lagstiftning för enskilda banker, med rätt att utgifva egna banksedlar samt derefter till Riksdagen afgifva förslag till ny lag i ämnet». Som man finner, afsåg denna Riksdagens framställning lagen för enskilda banker med banksedelutgifningsrätt. Men Kongl. Maj:t, som insåg att speciallagstiftning erfordrades för aktiebolag, som drifva bankrörelse, förordnade den 18 November 1881 en komité för att afgifva yttranden och förslag: a) i fråga om ny lag för enskilda banker med banksedelutgifningsrätt; b) i fråga om erforderlig lagstiftning för aktiebolag, som drifva bankrörelse; och c) i fråga om de förändringar, som borde vidtagas med Riksbanken, i händelse en större eller mindre inskränkning skulle komma att ske i de enskilda bankernas nuvarande banksedelutgifningsrätt.

Denna komité afgaf sitt betänkande den 14 December 1883.

Som hvar man vet, betjenas den allmänna rörelsen i Sverige hufvudsakligen genom trenne slag af bankinrättningar:

1:o en statsbank under benämning Sverges Riksbank,

2:o de enskilda bankerna, och

3:o bankaktiebolagen och kreditaktiebolagen.

Komitén föreslog i afseende på Riksbanken genomgripande förändringar, i syfte att deraf göra en centralbank, som skulle, efter komiténs förmenande, göra de nuvarande enskilda bankerna öfverflödiga. Komitén föreslog derjemte en »lag för bankbolag», hvaruti bestämmelser

för sedelutgifvande banker och aktiebanker finnas sammangyttrade på ett sätt, som icke kan anses innebära något annat syftemål, än att börja bankreformen med att försvåra de enskilda bankernas verksamhet för att sedermera införa ett system af bankaktiebolag och kreditaktiebolag med Sveriges Riksbank såsom centralbank. Men äfven om all lycka för allmänna rörelsen och Sveriges näringslif skulle verkligen ligga uti åstadkommandet af en så genomgripande förändring, så borde komitén hafva föreslagit, att reformen skulle börjas med att ordna bankaktiebolagen och kreditaktiebolagen *i system* och att alla dylika bankinrättningar, åtminstone de nya, som tillkomma, skulle grundas på en lag om bankaktiebolag och kreditaktiebolag. Detta borde så mycket mera anses vara en angelägenhet af främsta ordningen, som, i fall en dylik lag funnes stiftad, innan de enskilda bankernas tillvaro sattes på spel, faran af våldsamma brytningar väsentligen förminskades.

Det hade också varit med god ordning öfverensstämmande, att Riksbanken blifvit stäld under begge statsmakternas styrelse och förvaltning, innan den gifves ett öfverväldigande inflytande på den svenska penningmarknaden.

Komitén synes hafva tänkt sig ett helt annat tillvägagående, nemligen att de enskilda bankerna skulle erhålla förlängda oktrojer till 1888 års utgång, samt derefter en sista oktroj för tio år på så betungande villkor, att flertalet sjelfmant nödgades upphöra och att ändtligen 1898 komiténs centralbank skulle öfvertaga all den bankrörelse, som de sedelutgifvande bankerna tillförene besörjt. Det kan icke bestridas, att den ordningsföljd, komitén föreslagit för en så genomgripande reform, är både orimlig och farlig. Hvarföre börjar man icke med att göra Riksbanken till en af alla politiska vindkast oberörd institution, antingen stäld under begge statsmakternas vård och förvaltning, eller också efter mönstret från andra länder, till ett stort bankinstitut, styrdt af enskilda under regeringens kontroll? Men om man icke anser, att en sådan reform *kan* genomföras, så må man väl kunna blifva ense derom, att en lag för bankaktiebolag och kreditaktiebolag är högt af behovet påkallad och att den frågan synnerligen väl kan *fristående* behandlas af de lagstiftande makterna, utan att de derigenom afsagt sig sin befogenhet att vidtaga ändringar i lagstiftningen för de enskilda bankerna. I betraktande af det mångåriga arbete, jag nedlagt på utvecklingen af enskilda bankers verksamhet, torde det väcka förundran hos mången, att jag icke åtnöjer mig med att försvara dessa förträffliga institutioner, utan jemväl sträfvar att ordna aktiebankerna *i system*. Men saken är den, att jag sätter främst den vigtiga frågan, att Sveriges näringslif

icke må utsättas för faran att beröfvas stödet af väl ordnade bankinrättningar, och sådana åstadkommas icke alltid genom det sätt, på hvilket de nuvarande aderton aktiebankbolagen med begränsad ansvarighet för aktiegarne tillkommit.

Det sätt, på hvilket regeringen, utan all ledning af speciallag i ämnet, beviljat begränsad ansvarighet åt aktieegare i de olika bankaktiebolagen, lemnar upplysning derom, dels att inga stadgade åsigtar blifvit följda, dels att tiden verkligen är inne att ordna denna verksamhet till ett system, ty intet kan vara sämre än det planlösa sätt, hvarpå denna angelägenhet blifvit af vederbörande behandlad.

Om man genomgår aktiebankernas mångskiftande bolagsordningar, skall den, som älskar omvexling och planlöshet, väl få sitt lystmäte, ty denna brokiga separata ekonomiska lagstiftning företer icke ett system, utan en mångfald olika detaljbestämmelser, och det förefaller, som om de olika finansministrar, hvilkas namn man har nöjet läsa under dessa bolagsordningar, gjort sig ett särskildt nöje att så litet som möjligt likna hvarandra, för att icke nu tala om att man understundom påträffar bolagsordningar, hvilka gifva vid handen, att till och med under samma regering omvexlingen ansetts böra sättas framför konsekvens och önskan att införa ett system. Se vi allenast på oktrojtiden, finner man så mångahanda bestämmelser, att de trotsa den mest ansträngda skarp-sinnighet att här uppleta en enda genomgående ledande princip. Om man emellertid i detta afseende gör sig särskild möda, skall man finna, att talet »tio» synes hafva varit det, som företrädesvis fallit i smaken, ty de flesta aktiebanker hafva sin oktrojtid bestämd till tio år, men då man af aderton aktiebanker finner nio oktrojerade för annan tid, så är detta en så tvifvelaktig regel, att undantagen befinnas vara flere än de regelnässiga fallen. Utöfver detta medeldecennium har Kongl. Maj:t ansett fem aktiebanker böra ytterligare få i ostörd ro lefva trettio år, ty skandinaviska kreditaktiebolaget, industri-kreditaktiebolaget, Stockholms handelsbank, Gefle bank och Blekinge bank hafva fått sina oktrojer beviljade för fyratio år, en temligen rundlig tid, vill synas, men i alla fall ett intet mot den lifslängd, Kongl. Maj:t beskärt Stockholmsinteckningsgarantibolag, som, utan att lagstiftningen med detsamma har något att skaffa, kan fortleva tusen år och deröfver, ty någon oktrojtid för denna aktiebank söker man förgäfvat. Icke lika nådig har Kongl. Maj:t varit mot tre jemförelsevis obetydliga folkbanker, nemligen Göteborgs, Stockholms och Norrköpings, hvilka för sin existens äro beroende af Kongl. Maj:ts vilja, och hvilkas aktieegare och fordringsegare hafva det hoppet

att, genom kunglig uppsägning på ett år, se sina ömsesidiga affärsförhållanden utan vidare afbrutna.

Att det är af största vikt, att allmänheten må veta, hvilka som på bolagsstämmor ega bestämma en bankinrättnings öden, synes Kongl. Maj:t vid fastställande af bolagsordningar för aktiebankerna hafva insett, ty de allra flesta aktier äro, som sig bör, ställda till viss man. Men att konsekvent genomföra denna grundsats hade varit för mycket. Man har i en del aktiebolag funnit den begränsade ansvarigheten vara allt för liten fördel och därför konstituerat aktiebolag, hvilka i fråga om anonymiteten icke lemna något öfrigt att önska och i hvilka man bestämt den grundsats, att det icke angår allmänheten, hvilka som äro bankinrättningens principaler. Man finner nemligen i ett par bolagsordningar den orimliga bestämmelsen, att aktierna skola vara ställda till innehafvaren, såsom förhållandet är med Göteborgs köpmansbank och Stockholms intecknings-garantiaktiebolag, hvarjemte i skandinaviska kreditaktiebolagets bolagsordning står, att aktierna skola vara ställda till viss man eller innehafvaren.»

Af en kanske väl långt drifven försigtighet har Kongl. Maj:t i allmänhet funnit skäligt stadga, att bankstyrelsen må pröfva, huruvida en aktieöfverlåtelse må godkännas eller icke. Denna försigtighet förefaller så mycket mera gagulös, som Kongl. Maj:t, genom att för en del aktiebanker tillåta att aktierna äro ställda till innehafvaren, gör det icke allenast omöjligt för styrelsen att hindra aktieöfverlåtelser, utan också gör det till en total omöjlighet att kontrollera om den, som har aktierna i handen och fordrar rösträtt för dem, genom verklig öfverlåtelse är deras egare. Emellertid vore det för mycket begärdt att härtill och för öfrigt fordra konsekvens. Man påträffar således en del banker, i hvilka Kongl. Maj:t icke varit så sträng i fråga om öfverlåtelse af aktier, utan der detta får gå för sig efter allenast skedd annälan, såsom till exempel förhållandet är med Stockholms tjenstemannasparkassa med flera. Således öfver allt samma planlöshet och obestämdhet.

Bestämmelserna om rösträtten äro ett riktigt kaos, som mer än något visar, huru litet man funnit lämpligt följa några bestämda och någorlunda likartade grundsatser. I en del aktiebanker äro femtio röster maximum, såsom i Stockholms handelsbank, Sundsvalls handelsbank med flera; i en del får man icke rösta för mer än tjugu aktier, såsom i Stockholms handtverksbank och industri-kreditaktiebolaget; i andra prutas rösträtten ned till tio aktier, såsom mellersta Hallands folkbank, och slutligen äro en del bolagsordningar så stränga, att ingen delegare får enligt dem rösta för mer än fem aktier. Andra bolags-

ordningar stadga såsom maximum en viss procentsats af det antal aktier, som vid stämman är representeradt. För variationens skull har skandinaviska kreditaktiebolaget ingen begränsning i delegarnes rösträtt, men stadgar, att ingen genom fullmakt får rösta för mer än en tiondedel. All begränsning saknar Göteborgs köpmansbank och Stockholms inteckningsgarantibolag; då dessa bolag äro *in amplissima forma* anonyma, så kan en förut okänd aktieegare bereda stämman den föga angenäma öfverraskningen, att med bolagsordningen i ena handen och aktierna i den andra ensam bestämma besluten.

Jag framhåller till sist, att Kongl. Maj:t icke ansett nödigt att fasthålla vid någon viss minimisumma för bankbolagens grundfond, utan så godt som huru små banker som helst hafva ansetts lämpliga att betjena den allmänna rörelsen, och deras aktieegare förunnats begränsad ansvarighet. Man finner också i aktiebankernas bolagsordningar de mest vexlande summor såsom grundfond, från femtiotusen kronor, hos Norrköpings folkbank, till sju millioner femhundrausen kronor, hos skandinaviska kreditaktiebolaget.

Bankkomitén har, förmodligen för att göra denna profkarta på penningbolag med begränsad ansvarighet för aktieegarne mindre besynnerlig, nedflyttat beloppet af grundfond till en tiondedel, emot hvad man redan för tjugu år sedan ansåg minst böra ifrågakomma.

Bankkomitén har sökt mildra intrycket af denna orimlighet genom att aktieegare skall benämnas »solidarisk bolagsman» och vara skyldig att, der grundfonden uppgår till en million kronor eller derutöfver, ansvara för ytterligare lika belopp som hans andel i grundfonden, och i bolag med grundfond mindre än en million kronor med två gånger denna andel.

Detta är ingen förbättring. Väl skulle ett bankaktiebolag med grundfond af etthundrausen kronor i händelse af olycka kunna anses representera trehundrausen kronor, men erfarenheten har lagt i öppen dag, att sådana små bankaktiebolag måste, vid betjenandet af allmänheten, tillämpa hårdare villkor, och ur denna synpunkt är det alls icke »för landet nyttigt» att främja uppkomsten af allt för små aktiebolag, som drifva penningrörelse.

För öfrigt, då bankkomitén föreslagit, att hvarje styrelseledamot skall ega aktier för minst »femtusen kronor», och sannolikt ingen bankinrättning kommer till stånd med mindre än sju styrelseledamöter, så torde äfven af denna anledning icke grundfonden böra sättas så låg, som komitén uppgifvit.

Om man i en aktiebolagsordning intager den bestämmelsen, att aktietecknare under vissa förhållanden skall kunna kännas skyldig att inbetala en eller två gånger så mycket som han tecknat, så bortfaller en af de största fördelarne af dessa associationer, grundade på aktier, vid hvilka man alltid föreställt sig, att hvad jag har insatt, det vill jag löpa faran att förlora, men ingenting mera. Bankkomitén har haft all möda ospard att göra lifvet surt för de solidariskt ansvarige bolagsmännen i de enskilda bankerna. Om det nu lyckas att afskaffa dessa bankinrättningar, så skall man väl icke på de nya bankaktiebolagen öfverflytta någon af de oegentligheter, som blifvit anförda mot de äldre stiftelserna. Jag hyser derföre den förhoppning, att Riksdagen aldrig må införa en gifven försämring i de bestämmelser, som hittills varit för aktiebolag, som drifva penningrörelse, gällande, och såsom sådan anser jag om aktieegare i bankaktiebolag skulle genom lag tillförbindas att gifva garanti utöfver till grundfonden gjord inbetalning.

Anledningen hvarföre jag ansett mig böra föreslå grundfonden för bankaktiebolag till minst en million kronor är den, att när grundfonden är mindre, blifva i alla fall de oundgängliga omkostnaderna, förknippade med en sådan bankinrättnings skötande, så betydliga, i förhållande till affärsverksamhetens utsträckande, att det blir omöjligt för små bankinrättningar att på billiga villkor betjena allmänna rörelsen. Det finnes heller ingen anledning, hvarföre regeringen skall bortskänka ansvarsfrihet enligt lagen om aktiebolag, när dessa associationer icke medföra tillräcklig säkerhet mot höga kostnader och möjligen förlust för allmänheten. Att, på sätt bankkomitén velat, söka ett stöd för de mycket små bankaktiebolagen uti aktieegarnes oskrifna förbindelse, att i händelse af behof inbetala det dubbla af redan insatt grundfond, det är att förderfva grundtanken i den till det insatta beloppet begränsade ansvarsriheten. I fråga om försäkringsaktiebolag har det varit en nödvändighet att affordra aktieegare en betydande fyllnadsförbindelse. Men detta förfaringssätt bör förblifva ett undantagsfall och alls icke införas i lagstiftning för bankaktiebolag eller kreditaktiebolag.

Bestämmelsen, att de enskilda bankerna skola förvandla minst sextio procent af inbetald grundfond till grundfondshypotek, afser icke att dessa värdepapper skulle utgöra pant för de utlöpande banksedlarne, änskönt grundfondshypoteken blifvit medtagna såsom beräkningsgrund för banksedelutgifningsrätten. Grundfondshypoteken hafva en helt annan och mycket viktigare bestämmelse, den nemligen, att ett depositum af värdepapper blifvit afsatt, utan att kunna af bankstyrelsen belånas eller på annat sätt aulitas, förrän bolagets verksamhet upphört.

Dessa värdepapper utgöra en utmärkt tillgång i händelse af bolagets upplösning, och detta gäller i lika hög grad för ett bankaktiebolag som för en enskild bank. Bestämmelsen gillades af 1863 års Riksdag, ehuru då begränsad till blott tio procent, men i betraktande af den ofantligt mycket större omsättningen inom alla bankinrättningar nu för tiden, torde det icke ligga någon öfverdrift uti, om grundfondshypoteket för bankaktiebolag och kreditaktiebolag beständes till minst tretio procent af grundfonden.

Lagstiftaren bör ej blunda för de nya förhållanden, som inom samhället tillkommit. En form för affärsverksamhet, benämnd kommanditbolag, har här varit försökt, men saknar ännu allt stöd af lag. En tydligt framträdande förgrening af nutidens bankverksamhet härleder sig från den franska beryktade *Crédit mobilier*, som skulle förmedla alla slags företag, såsom jernvägsanläggningar, fabriksanläggningar, inköp och styckning af fasta egendomar med mera, omfattande allt tänkbart. Ännu i dag anses i utlandet flertalet bankaktiebolag berättigade att göra *crédit-mobilier-affärer*. Men jag anser, att, när man går att lagstifta, man bör skilja emellan kreditaktiebolag och sådana institutioner som uteslutande genom bankverksamheten betjena allmänheten, och strängt bibehålla till andra bolag och enskilde ställningen af fordringsegare, så vida ej konkurs hos någon bankens gäldenär inträffar, och banken nödgas tillfälligtvis blifva egare af aktier, verk och inrättningar, från hvilka bankstyrelsen bör så snart som möjligt befria sin bank.

Kreditaktiebolag deremot, med berättigande att göra *crédit-mobilier-affärer*, kunna utveckla en gagnande verksamhet, men som densamma alltid måste vara förenad med en större risk, anser jag att dessa institutioner icke böra erhålla oktroj, derest de ej grunda sig på minst två millioner kronors grundfond.

Till högst tjugu år har jag föreslagit den oktrojtid, som borde beviljas för vare sig bankaktiebolag eller kreditaktiebolag. Denna tidsbestämmelse bör icke kunna hindra eller på något sätt afbryta något aktiebolags gagnande verksamhet, men förändrade förhållanden kunna skänka sådan erfarenhet, att ändring i lagstiftningen blir behöflig, och sådan lagstifning kan vid förnyelse af oktrojen tillämpas uti den regeringens pröfning då underställda förnyade bolagsordningen.

Att uti en bolagsordning, gällande för bestämd tid, inlägga förbehåll, att ett bolag, som drifver penningrörelse, skall när som helst vara underkastadt en i lagstiftningen vidtagen förändring, är hvarken mer eller mindre än en orimlighet. Förfaringssättet beröfvar bankverksamheten den stadga och trygghet, som det allmänna fordrar att all bankverksam-

het i landet bör ega. Statssamhällets tillvaro bör väl icke anses så begränsad och de ekonomiska förhållandena så föränderliga, att någon skada kan uppkomma genom att bevilja oktroj för tio à tjugn år åt bolag, som drifva penningrörelse, utan att inlägga såsom villkor, att sådant bolag skall när som helst under oktrojtiden underkasta sig en lagstiftning, som, då bolaget stiftades eller fick förlängd oktroj, var okänd, emedan den ej fanns till.

Öfriga bestämmelser i det lagförslag, jag nu går att framlägga, torde icke erfordra någon särskild motivering, ty de öfverensstämma i allmänhet med de bästa bestämmelserna i de bolagsordningar, som regeringen fastställt för redan befintliga bankinrättningar med begränsad ansvarighet för aktieegarne.

Beträffande nödvändigheten att nu lemna frågan om en speciallag för bankaktiebolag förtjent uppmärksamhet behöfver jag väl icke anföra annat än det kända förhållandet, att det bankväsende, dessa bankinrättningar drifvit, behöfver bringas i system, ty, såsom ofvan blifvit lagdt i dagen, har hittills all konsekvens i de fastställda bolagsordningarne blifvit lemnad å sido. För öfrigt, då regeringen på ett otvetydigt sätt lagt i dagen sin obenägenhet emot de enskilda bankerna och då dessa bolag knappast kunna påräkna att komma i åtnjutande af en rättvis, mycket mindre välvillig behandling, så är tiden verkligen inne att på annat sätt än bankkomitén det gjort planlägga en öfvergång från ett system med sedelutgifvande banker till ett system med aktiebanker utan all bank-sedelutgifningsrätt. Näringslivet i Sverige är icke så kapitalstarkt, att det kan umbära stödet af bankinrättningar, som kunna påräkna stadga i sin egen tillvaro. Det kan ju hända att enskilda banker, för att slippa under en kort oviss framtid vara underkastade att när som helst råka ut för oväntade förändringar, till hvilka villkorliga bolagsordningar dock fullt berättiga, föredraga att ordna sin bankverksamhet i likhet med aktiebankerna, som nu synas tillhöra »de mest gynnade nationer».

För att åskådliggöra att mitt lagförslag upptager alla de bestämmelser, som för sådana aktiebolag inlåtit i bankkomiténs förslag och åtskilliga viktiga bestämmelser derutöfver, tager jag mig friheten här meddela en parallel mellan de begge förslagen.

Parallel emellan mitt lagförslag och motsvarande bestämmelser i Bankkomiténs förslag till »lag angående bankbolag».

Lag angående bankaktiebolag och kreditaktiebolag.

Lag angående bankbolag.

§ 1.

Med bankaktiebolag menas i denna lag en sådan bankinrättning, som ej må drifva handel med annat än penningar, räntebärande skuldförbindelser, vaxlar, guld och silfver.

Kreditaktiebolag eger derjemte en vidsträcktare befogenhet, nemligen att förutom vanlig bankrörelse kunna deltaga uti industriella företag och anläggningar af alla slag samt köpa och sälja aktiebref.

(Motsvarande bestämmelse saknas.)

§ 2.

Uti denna lag omförmälda bestämmelser för aktiebolags rörelse gälla lika för bankaktiebolag och kreditaktiebolag, utom der särskildt omförmäles, att bestämmelsen afser endast ettdera af dessa slags kreditanstalter.

(Motsvarande bestämmelse saknas.)

§ 3.

Grundfond för bankaktiebolag må ej understiga en million kronor och för kreditaktiebolag ej understiga två millioner kronor. Högsta beloppet, hvartill grundfond må uppgå, bestämmes af Konungen i hvarje särskildt fall.

6 §.

Bankbolags grundfond skall af de solidariske bolagsmännen insättas och utgöra minst ett hundra tusen kronor.

§ 4.

Grundfonden skall i aktier å lika belopp fördelas. Aktiebref skall ställas till viss man, och må ej utfärdas förr än beloppet, hvarå aktiebref lyder, blifvit till fullo inbetaldt.

§ 5.

Den eller de, som önska stifta aktiebolag i ändamål att drifva penningrörelse, utan rätt att utgifva egna banksedlar, men medelst tecknad och i behörig ordning inbetald grundfond, skola i den dertill utfärdade inbjudningen uppgifva:

a) Om inbjudningen afser bildandet af bankaktiebolag eller kreditaktiebolag;

b) Beloppet af grundfonden och den ordning, i hvilken aktieinbetalningarne skola fullgöras, hvarvid alltid skall föreskrifvas, att hela det tecknade aktiebeloppet skall inbetalas inom tolf månader, räknade från den dag, Konungen beviljat stadfästelse å bolagsordningen;

c) Att aktieegarnes antal ej må vara mindre än trettio, och skola de vara svenske medborgare;

d) Att blifvande bolagsordning skall, sedan teckningen blifvit fullbordad, antagas å konstituerande bolagsstämma och varda affattad i öfverensstämmelse med denna lag;

e) Att å aktiebolagets vägnar den vid konstituerande bolagsstämma valda styrelsen skall hos Konungen söka stadfästelse å den antagna bolagsordningen.

17 §.

Grundfonden skall i lika lotter fördelas. Lottbref skall ställas på viss person, och må ej utfärdas förr än grundfonden blifvit till fullo inbetald.

1 §.

De, som vilja ingå bolag i ändamål att genom vald styrelse drifva bankrörelse, skola begära Konungensstadfästelse af bolagets ordning och dervid styrka, att det belopp, hvartill enligt bolagsordningen grundfonden minst skall uppgå, blifvit tecknad, samt att bolagsmännens antal ej understiger det som för bankbolags bildande i denna lag är föreskrifvet.

4 §.

I bolagsordningen skall angifvas den benämning, hvarunder bankbolaget drifver sin rörelse; och skall benämningen utmärka bolagets egenskap af bank.

5 §.

Delegarne i bankbolag skola vara svenske medborgare och till antalet minst trettio.

15 §.

Af grundfonden skola inbetalas minst tjugu procent innan bankbolag öppnar sin rörelse, ytterligare

I behörig ordning affattad inbjudning och teckningslista ega laga vitsord såsom annat skriftligt aftal, och gälle detta äfven om flere lika lydande exemplar af dem blifvit utfärdade.

§ 6.

Finner Konungen, efter pröfning, aktiebolagets ändamål nyttigt och det ingifna förslaget till bolagsordning öfverensstämmande med denna lag samt lag och författningar i öfrigt, samt aktieteckningen motsvara det i denna lag bestämda minsta belopp för grundfonden, stadfäste Konungen bolagsordning och bevilje oktroj för en tid af högst tjugu år och derutöfver intill slutet af då löpande kalenderår.

Önskar aktiebolaget förlängning af oktrojen, göre ansökan derom minst aderton månader, innan den löpande oktrojen tilländagår.

§ 7.

Aktieegare i aktiebolag, om hvilka denna lag handlar, skola icke vara förbundna till ansvar för bolagets skulder med större belopp, än en hvar af dem uti bolagets grundfond insatt eller åtagit sig att inbetala, derest de icke till vidare betalningsansvarighet sig särskildt skriftligen utfäst, eller enligt denna lag vidsträcktare ansvarighet kan komma att en eller annan aktieegare åläggas.

minst tjugu procent inom tre månader och återstoden inom ett år från öppnandet af bolagets rörelse.

1 § (sista stycket).

Stadfästesbolagsordningen, meddelar Konungen tillåtelse till bankrörelsens drifvande under en tid af högst tjugu år och derutöfver intill slutet af då löpande kalenderår.

7 §.

Utöfver den andel i grundfonden, hvilken enligt den i 13 § omnämnda registerbok belöper å solidarisk bolagsman, ansvare han för bolagets samtliga förbindelser, i bankbolag, som bildats med grundfond uppgående till minst en million kronor, med lika belopp som hans andel i grundfonden.

§ 8.

Aktieegare vare berättigad att genom öfverlåtelsekontrakt till annan svensk, som är i åtnjutande af medborgerligt förtroende, öfverlåta eganderätt till aktie; skolande likväl anmälan derom af den nye egaren göras hos styrelsen, som på aktiebrefvet låte anteckna öfverlåtelser. Aktiebref må ej in blanco öfverlåtas.

9 och 10 §§.

Solidarisk bolagsman eller hans sterbhusdelegare vare ej berättigad att under oktrojtiden från bolaget afgå eller någon af sina lotter å annan person öfverlåta, med mindre bolaget dertill samtyckt. Begäran derom skall anmälas skriftligen hos bolagets styrelse och pröfvas å den ordinarie bolagsstämma, som hålles under näst följande räkenskapsår.

Bolaget må dock ega att å bolagsstämma åt styrelsen uppdraga att godkänna öfverlåtelse af lotter i bolaget. Ej må öfverlåtelse anses vara af styrelsen godkänd, derest icke minst tre fjerdedelar af dess vid sammanträdet närvarande ledamöter biträdt beslutet derom. Ledamot af styrelsen ege ej utan bolagsstämmas samtycke öfverlåta någon af de lotter, som af honom innehades, då han sist i styrelsen invaldes.

§ 9.

Registerbok skall föras öfver samtliga aktieegarne, hvilken jemväl skall innehålla det antal aktier enhvar innehar.

I denna registerbok skola alla anmälda förändringar i eganderätten till aktier genast antecknas.

En hvar, som sådant önskar, stånde fritt, att af denna förteckning taga kännedom.

13 §.

I banken skall finnas en särskild bok, i hvilken samtliga så väl solidariske bolagsmän som kommanditlotteegare skola inregistreras tillika med anteckning om de lotter enhvar innehar.

I registerboken skola alla i behörig ordning godkända förändringar i eganderätten till lotter genast antecknas. Ej må någon uppbära vinstutdelning å lott, för hvilken han ej är i registerboken införd såsom egare.

En hvar som sådant önskar stående fritt att, å de tider banken hålles för allmänheten öppen, af registerboken taga kännedom äfvensom att, mot afgift, erhålla till riktigheten af vederbörande tjemsteman bestyrkt utdrag derur.

§ 10.

Bolagsordningen skall innefatta bestämmelser i följande hufvudsakliga hänseenden:

a) Om aktiebolagets ändamål afser att drifva rörelse såsom bankaktiebolag eller såsom kreditaktiebolag;

b) Om den firma, hvarunder aktiebolaget skall drifva sin rörelse; börande i aktiebolagets benämning ingå antingen »bankaktiebolag» eller »kreditaktiebolag»;

c) Om grundfondens belopp;

d) Om tiden för den årliga ordinarie bolagsstämman och om vilkoren för sammankallande af extra bolagsstämma;

e) Om grunderna för rösträtts utöfvande vid bolagsstämma;

f) Om antalet af styrelsens ledamöter, hvilka vid hufvudkontor böra vara minst sju;

g) Om antalet revisorer och om tiden för revisionen, som årligen bör förrättas;

h) Om de hufvudsakligaste rörelsegrenar, aktiebolaget afser att drifva;

i) Om bildandet af en reservfond, hvarvid iakttages, att minst

65 §.

Bolagsordning för bankbolag skall innefatta närmare bestämmelser angående:

a) Grundfondens belopp;

b) Huruvida kommanditlott-egare inrymmas i bolaget samt, derest det medgifves, vilkoren därför och den andel i årliga vinsten, som skall dem tillkomma;

c) Reservfonden och den del af årliga vinsten, som skall till reservfonden öfverföras;

d) Bankens rörelsegrenar och vilkoren därför;

e) Antalet af styrelsens ledamöter och suppleanter för dem samt tiden för deras befattningar;

f) Tiden för ordinarie bolagsstämma och vilkoren för sammankallande af extra bolagsstämma;

g) Rösträttighet vid bolagsstämma;

h) Antalet revisorer och tiden för revisionen;

i) Den ordning, i hvilken bolaget må besluta att före oktrotidens utgång sig upplösa; samt

k) Sättet för vinnande af ändring i bolagsordningen.

fem procent af den årliga netto-behållningen dertill skola öfverföras, intilldess reservfonden uppgår till ett belopp motsvarande tjugu procent af grundfonden, hvarefter ankomme på bolagstämma, om vidare afsättning till reservfonden skall ske eller icke. Skulle reservfonden genom inträffade förluster åter nedgå under förberörda tjugu procent af grundfonden, skall afsättning till reservfonden ånyo i föreskrifven ordning vidtaga;

k) Om sättet för vinnande af ändring i bolagsordningen.

20 §.

Af bankbolags behållna årliga vinst skola minst tio procent afsättas för bildande af en reservfond. Sedan reservfonden uppgått till minst tjugu procent af bolagets grundfond, må vidare afsättning till reservfonden kunna upphöra; nedgår den under detta belopp, skall afsättning dertill å nyo vidtaga.

21 §.

Bankbolag må ej drifva handel med annat än guld och silfver, in- och utrikes vexas samt räntebärande papper.

50 §.

Ordinarie bolagsstämma skall minst en gång årligen hållas.

§ 11.

Mom. 1. Insatt grundfond må ej genom utdelning till aktieegarne minskas så länge rörelsen fortfar.

Mom. 2. Styrelseledamot eller annan aktieegare, som i något här emot stridande beslut deltagit, vare i händelse af brist hos aktiebolaget skyldig ansvara, en för alla och alla för en, för återbärande af hvad för mycket blifvit utdeladt. Har styrelsen i annan måtto öfverträtt den af Konungen stadfästade bolagsordningen, vare de ledamöter, som i beslutet deltagit, skyldiga

18 §.

Så länge bankrörelsen fortfar, må ej inbetald grundfond minskas genom utdelning eller annan återbetalning till lottegarne.

53 §.

Öfverträda styrelseledamöter eller andra bolagsmän denna lag eller bolagets ordning, vare de skyldige att ersätta all genom sådan öfverträdelse uppkommen skada, en för alla och alla för en.

ersätta all den genom sådan öfverträdelse uppkommande skada, en för alla och alla för en.

57 §.

Har, under det bankbolag fortsätter sin rörelse, utdelning blifvit beslutad och verkställd, ändock att, enligt senast upprättade bokslut, tillgång dertill icke finnes utan minskande af bolagets grundfond eller reservfond, vare, i händelse af bolagets oförmåga att fullgöra sina förbindelser, de bolagsmän, som sådan utdelning uppburit, skyldige att densamma återbära; och ansvare derjemte de bolagsmän, som i beslutet deltagit, en för alla och alla för en, för den brist, som vid återbäringen kan uppkomma.

§ 12.

Utaf grundfonden skall styrelsen förvandla minst trettio procent till grundfondshypotek; detta skall bestå af fullgoda räntebärande obligationer eller skuldebref, intecknade i jordegendom å landet inom hälften af senast fastställda taxeringsvärde eller uti stadsfastighet inom hälften antingen af brandförsäkringsvärdet eller af sist fastställda taxeringsvärdet; börande likväl alltid byggad i stad, för att inteckning deri må såsom grundfondshypotek antagas, vara brandförsäkrad uti någon med vederbörligen stadfästadt reglemente försedd brandförsäkringsinrättning inom riket.

(Motsvarande bestämmelse saknas.)

§ 13.

Grundfondshypoteken pröfvas af styrelsen jemte Konungens Be-

(Motsvarande bestämmelse saknas.)

fallningshafvande eller den han i sitt ställe dertill förordnar samt godkännas, när de finnas vara af den beskaffenhet förestående paragraf omförmäler och i öfrigt anses innefatta full säkerhet.

Vid utbyte af något grundfondshypotek förfäres på enahanda sätt som vid den första pröfningen.

Grundfondshypoteken skola i säkert förvar, som af Konungens Befallningshafvande godkännes, nedläggas i kassakista försedd med särskilda lås, till hvilka styrelsen och ett af Konungens Befallningshafvande utsedt allmänt ombud hafva hvar sin nyckel.

§ 14.

Aktieegarne skola vid bolagsstämma inom sig utse en styrelse, hvilken eger att, enligt för aktiebolaget stadfästad bolagsordning och den instruktion, som af bolagsstämman utfärdas, samt under sådan kontroll af offentlig myndighet, som i denna lag stadgas, bolagets tillhörigheter förvalta och rörelsen drifva.

Styrelsen eger att, å aktiebolagets vägnar, genom någon dess styrelseledamot, eller i aktiebolagets tjänst antagen ombudsman eller annan för tillfället behörigen befullmäktigad person, för aktiebolaget i alla detsamma rörande mål lagligen tala och svara.

Aktieegare, som till styrelseledamot blifvit utsedd, skall för den

42 §.

De solidariske bolagsmännen skola inom sig utse en styrelse, hvilken eger att, under det ansvar och den kontroll af offentlig myndighet som i denna lag stadgas, banken förvalta samt att i alla mål för bolaget lagligen tala och svara.

Styrelsens ledamöter skola vara minst fem.

43 §.

För att kunna väljas till ledamot af styrelsen eller till suppleant för styrelseledamot skall bolagsman i bankens registerbok vara antecknad såsom innehafvare af lotter till belopp af minst fem tusen kronor.

tid han i styrelsen kvarstår depotera så stort antal af sina egande aktiebref, att å dem minst ett tusen kronor blifvit inbetalda. Detta depositum inlägges i samma förvaringsrum, der grundfondshypoteket är nedlagdt.

Ledamot af styrelsen kan från sin befattning skiljas förr än hans mandat utlöper genom i behörig ordning fattadt bolagsstämmbeslut.

Afgående styrelseledamot förblifver ansvarig för de åtgärder, i hvilka han deltagit, till dess, efter i vanlig ordning skeende revision, ordinarie bolagsstämma beviljat décharge.

Namnen på styrelsens ledamöter, hvilka ega att å aktiebolagets vägnar underskrifva dess förbindelser, skola efter hvarje ordinarie bolagsstämma, äfvensom då eljest någon ändring i dessa afsenden inträffar, anmälas hos Konungens Befallningshafvande och kungöras i allmänna tidningarna.

Alla skriftliga afhandlingar, som styrelsen för aktiebolaget ingår, skola undertecknas å aktiebolagets vägnar medelst utsättande af dess antagna firma, vid äfventyr att eljest den eller de af styrelsens ledamöter, som afhandlingen underskrifvit, skola för fullgörande af aktiebolagets derpå grundade förbindelse ansvara såsom för egen skuld, en för alla och alla för en.

44 §.

Uppgift på styrelsens ledamöter samt på dem, hvilka ega att underskrifva bankbolagets förbindelser, skall, så ofta förändring deri inträffar, så ock efter hvarje ordinarie bolagsstämma, lemnas till Konungens Befallningshafvande och införas i allmänna tidningarna.

46 §.

Alla skriftliga afhandlingar, som styrelsen för bolaget ingår, skola underskrifvas å bolagets vägnar och med utsättande af dess antagna benämning, vid äfventyr att eljest styrelsens ledamöter, som afhandlingen underskrifvit, skola för fullgörande af bolagets derpå grundade förbindelse ansvara såsom för egen skuld, en för alla och alla för en.

48 §.

Ledamot af styrelsen kan från sin befattning skiljas genom i behörig ordning fattadt bolagsstämmbeslut.

49 §.

Afgående styrelseledamot förblifver ansvarig för de åtgärder, i hvilka han deltagit, till dess, efter i vanlig ordning skeende revision, ordinarie bolagsstämma beviljar ansvarsfrihet.

§ 15.

Styrelsen åligger:

att när så äskas hålla aktiebolagets räkenskaper och öfriga handlingar tillgängliga för Konungens Befallningshafvande eller dess ombud samt för den särskilda undersökning, Chefen för Kongl. Finansdepartementet kan finna lämpligt låta anställa;

att efter hvarje månads slut i närvaro af Konungens Befallningshafvande eller dess ombud, enligt formulär, som från Kongl. Finansdepartementet meddelas, upprätta och derefter utan dröjsmål dit insända en öfversigt af aktiebolagets ställning jemte uppgift om upp- och utlåningsräntorna samt diskonto, som, under den tid öfversigten omfattar, varit af aktiebolaget tillämpade;

att jemväl i öfrigt meddela Chefen för Kongl. Finansdepartementet alla de upplysningar rörande aktiebolagets verksamhet, som af honom äskas;

att, så snart ändring i upp- eller utlåningsräntorna eller diskonto beslutes, genast kungöra det i allmänna tidningarna;

att efter verkställd revision till Kongl. Finansdepartementet insända revisionsberättelsen äfvensom att låta införa densamma i allmänna tidningarna;

att efter hvarje kalenderårs slut låta upprätta fullständigt bokslut öfver aktiebolagets ställning;

45 §.

Styrelsen åligger:

att ställa sig till noggrann efterrättelse denna lag, den för bankobolaget fastställda bolagsordning samt den af bolaget för styrelsen utfärdade instruktion;

att när som helst hålla bankens räkenskaper och handlingar tillgängliga för Konungens Befallningshafvande eller dess ombud samt för den särskilda undersökning, Konungen eller Chefen för Finansdepartementet kan finna för godt att låta anställa;

att genast efter hvarje månads slut i närvaro af Konungens Befallningshafvande eller dess ombud, enligt formulär, som från Finansdepartementet meddelas, upprätta en öfversigt, utvisande bankens tillgångar och skulder, och att derefter ofördröjligen till nämnda departement insända denna öfversigt;

att jemväl i öfrigt meddela Chefen för Finansdepartementet alla de upplysningar rörande banken, som af honom äskas;

att vid hvarje kalenderårs slut låta upprätta fullständigt bokslut öfver bolagets ställning;

att efter verkställd revision till Finansdepartementet insända revisionsberättelsen och låta införa densamma i allmänna tidningarna; samt

att der styrelsen under löpande räkenskapsår finner anledning till antagande, att bankbolaget gjort

att ställa sig till noggrann efterrättelse hvad denna lag bjuder samt för aktiebolaget faststald bolagsordning föreskrifver. Sker afvikelse härutinnan, och varder ej det anmärkta förhållandet inom en månad rättadt, ankomme på Konungen att i svårare fall förklara aktiebolaget hafva förverkat sin oktroj.

§ 16.

Enskildes förhållande till aktiebolaget må ej af någon för allmänheten yppas.

§ 17.

Till Kongl. Finansdepartementet skall insändas anmälan om beslut, så väl när aktiebolagets rörelse börjas, som när dess verksamhet upphör; och skola dylika beslut tillkännagifvas genom allmänna tidningarna.

§ 18.

Förr än aktiebolaget träder i verksamhet, skall inför Konungens Befallningshafvande styrkas:

Mom. 1. a) att inför Rådstufvurätten i den stad, der aktiebolagets hufvudkontor är beläget, blifvit i

sådana förluster, att reservfonden och tio procent af grundfonden förlorats, ofördröjligen låta upprätta bokslut och kalla revisorerne att granska bokslutet.

47 §.

Sker afvikelse från denna lag eller från bolagets ordning, och varder ej den anmärkta afvikelsen inom en månad rättad, ankommer på Konungen att förklara bolaget hafva förverkat rättigheten att bankrörelse drifva.

61 §.

Enskildes förhållanden till bankbolag må ej för allmänheten yppas.

62 §.

Genom kungörelse i allmänna tidningarna skall tillkännagifvas, när bankbolag börjar eller slutar sin rörelse, och skall underrättelse om dagen, då sådant sker, till Finansdepartementet insändas.

12 §.

Förr än bankbolag öppnar sin rörelse, skall inför Konungens Befallningshafvande styrkas:

att hvad i 11 § är föreskrifvet i afseende å kungörelse om bolaget blifvit behörigen fullgjordt;

hufvudskrift förevisade och uti in-teckningsprotokollet intagna så väl den af Konungen för aktiebolaget utfärdade tillståndsresolution som ock stadfästad bolagsordning, samt att rätten, på aktiebolagets bekostnad, låtit i allmänna tidningarna införa kungörelse om det ingångna aktiebolaget;

b) att å tecknade aktier tjugu procent blifvit till grundfonden inbetalde, äfvensom att handlingar, hvilka styrelsen godkänt, blifvit aflemnade till säkerhet för att återstoden af tecknade aktiekapitalet varder inbetaladt inom tolf månader från den dag bolagsordningen blifvit fastställd.

Mom. 2. Inom tre månader efter det aktiebolagets rörelse tagit sin början skola grundfondshypotek vara anskaffade, godkända och i särskildt förvar nedsatta.

§ 19.

Bankaktiebolag vare oförhindradt att inropa pantsatt eller utmätt egendom, som utbjudes å auktion, dervid bankaktiebolagets rätt och säkerhet kunna vara beroende, dock med iakttagande deraf, att sådan egendom, lös eller fast, varder återförsäld, så snart detta utan förlust för bankaktiebolaget kan ske.

§ 20.

Till förbindelser, lånereversaler,

att å lotterna blifvit inbetalda minst tjugu procent af grundfonden och säkerhet stäld för inbetalning af återstoden i enlighet med hvad i § 15 stadgas; samt

att uppgift å de personer, hvilka utgöra bolagets styrelse äfvensom å dem, hvilka ega att underskrifva bolagets förbindelser, blifvit i allmänna tidningarna införd.

22 §.

Ej må bankbolag ega annan fastighet, än som för bankens inrymmande är behöflig. För bankbolags fordran pantsatt eller utmätt, fast eller lös, egendom, som å auktion försäljes, dervid bolagets rätt kan vara beroende, må bolaget vara oförhindradt att inropa; vare dock skyldigt att densamma åter afyttra, så snart det utan förlust kan ske.

22 § (sista stycket).

Bankbolag må ej ega eller såsom

vexlar, qvittenser, kontrakt och bevis må begagnas tryckta eller graverade blanketter.

Qvittenser å insatta medel gälla endast såsom verifikation, men må icke öfverlåtas eller i rörelsen utlemnas.

Depositionsbevis, stälda att betalas efter uppsägning eller viss tid, skola utfärdas till viss man och innehålla att, om de öfverlåtas på annan viss man, öfverlåtelsen skall hos aktiebolaget anmälas och på beviset antecknas.

Postremissvexlar, betalbara vid uppvisandet, skola innehålla, att de ej få in blanco transporteras.

Bankaktiebolag vare förbjudet, men kreditaktiebolag tillåtet, att utställa till innehafvaren räntebärande obligationer enligt de närmare bestämmelser, hvarje kreditaktiebolags bolagsordning föreskrifver.

Bankaktiebolag eller kreditaktiebolag får icke köpa eller belåna egna aktiebref.

§ 21.

Har aktiebolag, som kan hänföras till denna lag, enligt något räkenskapsårs behörigen reviderade bokslut, gjort förluster, så att aktie-

säkerhet för försträckning mottaga egna lottbref.

23 §.

Bankbolag utan sedelutgifningsrätt må ej utfärda tryckta eller graverade, till viss man eller order eller till innehafvaren stälda förbindelser att betalas vid anfordran, ej heller sådana förbindelser att betalas efter uppsägning eller efter viss tid å mindre belopp än fem hundra kronor.

25 §.

Af bankbolag utfärdadt insättningsbevis, med eller utan ränta, skall ställas till viss man och innehålla, att öfverlåtelse må ske endast till viss man.

Qvitto å insatta medel gälle endast såsom bevis öfver insättningen, men må icke genom öfverlåtelse såsom betalningsmedel användas.

26 §.

Till lånereversal, qvittenser, kontrakter och bevis må begagnas tryckta eller graverade blanketter.

54 §.

Har bankbolag, enligt behörigen revideradt bokslut, gjort sådana förluster, att reservfonden och tio procent af grundfonden förlo-

bolagets reservfond och tio procent af grundfonden gått förlorade, skall aktiebolaget ställas under utredning och derefter upplösas, så framt icke aktieegarne på af denna anledning sammankallad bolagsstämma förklara sig villiga att inom tre månader genom erforderligt tillskott återställa grundfonden till dess behöriga belopp. Konungens Befallningshafvande åligge tillse, att sådant tillskott inom sagda tid blifvit fullgjordt. Har ej så skett, varde aktiebolaget ovilkorligen under utredning stäldt.

Den aktieegare, som icke velat eller kunnat något tillskjuta, kan icke sådant tillförbindas, men honom åligge att sina aktiebref i hufvudkontoret uppvisa till afskrifning och påteckning, att desamma derefter endast gälla för det mindre belopp senaste års bokslut utvisar. Vid oktrojtidens slut skola sådana aktiebref inlösas af grundfonden, som genom ny aktieteckning uppbringas till sitt behöriga minsta erforderliga belopp, ifall aktiebolaget sökt och vunnit förlängd oktroj.

rats, skall styrelsen, senast den dag revisionsberättelsen aflemnas, sammankalla bolagsstämma till första dag sådant enligt bolagsordningen kan ske, och låte styrelsen dessutom om bolagsstämman ofördröjligen underrätta de solidariske bolagsmännen genom särskilda bref, som med posten afsändas. I kallelsen till bolagsstämman skall uppgifvas, att bolaget gjort sådan förlust, som här är sagd.

Beslutar bolagsstämman med två tredjedelar af de å stämman afgifna röster att inom tre månader tillskjuta, hvad som erfordras för att återställa grundfonden till dess behöriga belopp, ege bolaget att rörelsen fortsätta; i motsatt fall skall bolaget ställas under utredning.

Konungens Befallningshafvande åligge att tillse, att sådant bolagsstämmobeslut inom sagda tid blifvit fullgjordt. Finner Konungens Befallningshafvande att så ej skett, varde bolaget ovilkorligen under utredning stäldt.

55 §.

Bolagsman, som vid den bolagsstämma, hvarom i 54 § sägs, anmält sig icke vilja i beslutadt tillskott deltaga, vare ej dertill pliktig.

§ 22.

Rätter domstol i sak mot aktiebolag, som lyder under denna lag,

64 §.

Bankbolag vare uti de mål, för hvilka ej annorlunda genom lag

vare rådstufvurätt i den stad, der aktiebolagets hufvudkontor är beläget.

stadgas, lydande under rådstufvurätten i den stad, der bolagets hufvudkontor är beläget eller, der den stad lyder under landsrätt, under rådstufvurätten i den stad, der Konungens Befallningshafvande i länet har sitt säte.

§ 23.

Vid fordringars utsökande njute aktiebolag samma rätt till handräkning, som för Sveriges Riksbank är beviljad.

63 §.

Vid fordringars utsökande njute bankbolag samma rätt till handräkning, som för Riksbanken är beviljad.

§ 24.

När eller i hvad mån redan befintliga bankaktiebolag eller kreditaktiebolag skola underkastas bestämmelserna i denna lag, ankomme på Konungen.

(Motsvarande bestämmelse saknas.)

Vid sistlidne riksdag väckte jag enahanda motion, som då hänvisades till Lag-Utskottets behandling. Utskottet ingick icke i någon pröfning af motionens innehåll, utan hemstälde: »att motionen icke må föranleda till någon Riksdagens åtgärd, enär Riksdagen borde afvakta det förslag i ämnet, Kongl. Maj:t kan komma att för Riksdagen, enligt dess begäran, framlägga.»

Detta kunde sägas vid sistlidne riksdag, emedan man då tog för gifvet, att någon Kongl. proposition i ämnet skulle till innevarande riksdag afgifvas. Men då nu mera känt är, att Kongl. Maj:t icke kommer att afgifva någon proposition angående någon bankfråga, och då det gifver grundad anledning till oro, att hela denna lagstiftning undanskjutes till allt för nära den tid, då de enskilda bankernas bolag nödgas sluta eller underkasta sig hvad som helst, så torde det icke sakna skäl att nu behandla frågan om lag för bankaktiebolag och kreditaktiebolag, fast hellre som den utan gensägelse är fristående och någon gång måste behandlas, enär ingen ifrågasatt att afskaffa de bankinrättningar, som utan banksedelutgifningsrätt drifva bankrörelse.

På grund af hvad jag anført, tillåter jag mig vördsamt hemställa, det Riksdagen behagade för sin del besluta en så lydande:

Lag angående bankaktiebolag och kreditaktiebolag.

§ 1.

Med bankaktiebolag menas i denna lag en sådan bankinrättning, som ej må drifva handel med annat än penningar, räntebärande skuldförbindelser, vaxlar, guld och silfver.

Kreditaktiebolag eger derjemte en vidsträcktare befogenhet, nemligen att förutom vanlig bankrörelse kunna deltaga uti industriella företag och anläggningar af alla slag samt köpa och sälja aktiebref.

§ 2.

Uti denna lag omförmälda bestämmelser för aktiebolags rörelse gälle lika för bankaktiebolag och kreditaktiebolag, utom der särskildt omförmäles, att bestämmelsen afser endast ettdera af dessa slags kreditanstalter.

§ 3.

Grundfond för bankaktiebolag må ej understiga en million kronor och för kreditaktiebolag ej understiga två millioner kronor. Högsta beloppet, hvartill grundfond må uppgå, bestämmes af Konungen i hvarje särskildt fall.

§ 4.

Grundfonden skall i aktier å lika belopp fördelas. Aktiebref skall ställas till viss man, och må ej utfärdas förr än beloppet, hvarå aktiebref lyder, blifvit till fullo inbetaldt.

§ 5.

Den eller de, som önska stifta aktiebolag i ändamål att drifva penningrörelse, utan rätt att utgifva egna banksedlar, men medelst tecknad och i behörig ordning inbetald grundfond, skola i den dertill utfärdade inbjudningen uppgifva:

a) Om inbjudningen afser bildandet af bankaktiebolag eller kreditaktiebolag;

b) Beloppet af grundfonden och den ordning, i hvilken aktieinbetalningarne skola fullgöras, hvarvid alltid skall föreskrifvas, att hela det tecknade aktiebeloppet skall inbetalas inom tolf månader, räknade från den dag, Konungen beviljat stadfästelse å bolagsordningen;

c) Att aktieegarnes antal ej må vara mindre än tretio, och skola de vara svenske medborgare;

d) Att blifvande bolagsordning skall, sedan teckningen blifvit fullbordad, antagas å konstituerande bolagsstämma och varda affattad i öfverensstämmelse med denna lag;

e) Att å aktiebolagets vägnar den vid konstituerande bolagsstämma valda styrelsen skall hos Konungen söka stadfästelse å den antagna bolagsordningen.

I behörig ordning affattad inbjudning och teckningslista ega laga vitsord såsom annat skriftligt aftal, och gälle detta äfven om flera lika lydande exemplar af dem blifvit utfärdade.

§ 6.

Finner Konungen, efter pröfning, aktiebolagets ändamål nyttigt och det ingifna förslaget till bolagsordning öfverensstämmande med denna lag samt lag och författningar i öfrigt, samt aktieteckningen motsvarar det i denna lag bestämda minsta belopp af grundfonden, stadfäste Konungen bolagsordning och bevilje oktroj för en tid af högst tjugu år och derutöfver intill slutet af då löpande kalenderår.

Önskar aktiebolaget förlängning af oktrojen, göre ansökan derom minst aderton månader, innan den löpande oktrojen tilländagår.

§ 7.

Aktieegare i aktiebolag, om hvilka denna lag handlar, skola icke vara förbundna till ansvar för bolagets skulder med större belopp, än en hvar af dem uti bolagets grundfond insatt eller åtagit sig att inbetala, derest de icke till vidare betalningsansvarighet sig särskildt skriftligen utfäst, eller enligt denna lag vidsträcktare ansvarighet kan komma att en eller annan aktieegare åläggas.

§ 8.

Aktieegare vare berättigad att genom öfverlåtelsekontrakt till annan svensk, som är i åtnjutande af medborgerligt förtroende, öfver-

låta eganderätt till aktie; skolande likväl anmälan derom af den nye egaren göras hos styrelsen, som på aktiebrevet låte anteckna öfverlåtelsen. Aktiebref må ej in blanco öfverlåtas.

§ 9.

Registerbok skall föras öfver samtliga aktieegarne, hvilken jemväl skall innehålla det antal aktier en hvar innehar.

I denna registerbok skola alla anmälda förändringar i eganderätten till aktie genast antecknas.

En hvar, som sådant önskar, stånde fritt att af denna förteckning taga kännedom.

§ 10.

Bolagsordningen skall innefatta bestämmelser i följande hufvudsakliga hänseenden:

a) Om aktiebolagets ändamål afser att drifva rörelse såsom bankaktiebolag eller såsom kreditaktiebolag;

b) Om den firma, hvarunder aktiebolaget skall drifva sin rörelse; börande i aktiebolagets benämning ingå antingen »bankaktiebolag» eller »kreditaktiebolag»;

c) Om grundfondens belopp;

d) Om tiden för den årliga ordinarie bolagsstämma och om vilkoren för sammankallande af extra bolagsstämma;

e) Om grunderna för rösträtts utöfvande vid bolagsstämma;

f) Om antalet af styrelsens ledamöter, hvilka vid hufvudkontor böra vara minst sju;

g) Om antalet revisorer och om tiden för revisionen, som årligen bör förrättas;

h) Om de hufvudsakligaste rörelsegrenar, aktiebolaget afser att drifva;

i) Om bildandet af en reservfond, hvarvid iakttages, att minst fem procent af den årliga nettobehållningen dertill skola öfverföras, intilldess reservfonden uppgår till ett belopp motsvarande tjugu procent af grundfonden, hvarefter ankomme på bolagsstämma, om vidare afsättning till reservfonden skall ske eller icke. Skulle reservfonden genom inträffade förluster åter nedgå under förberörda tjugu procent af grundfonden, skall afsättning till reservfonden ånyo i föreskrifven ordning vidtaga;

k) Om sättet för vinnande af ändring i bolagsordningen.

§ 11.

Insatt grundfond må ej genom utdelning till aktieegarne minskas så länge rörelsen fortfar.

Styrelseledamot eller annan aktieegare, som i något häremot stridande beslut deltagit, vare i händelse af brist hos aktiebolaget skyldig ansvara, en för alla och alla för en, för återbärande af hvad för mycket blifvit utdeladt. Har styrelsen i annan måtto öfverträdt den af Konungen stadfästade bolagsordningen, vare de ledamöter, som i beslutet deltagit, skyldiga ersätta all den genom sådan öfverträdelse uppkommande skada, en för alla och alla för en.

§ 12.

Utaf grundfonden skall styrelsen förvandla minst tretio procent till grundfondshypotek; detta skall bestå af fullgoda, räntebärande obligationer eller skuldebref in-tecknade i jordegendom å landet inom hälften af senast fastställda taxeringsvärde eller uti stadsfastighet inom hälften antingen af brandförsäkringsvärdet eller af sist fastställda taxeringsvärdet; börande likväl alltid byggnad i stad, för att in-teckning deri må såsom grundfondshypotek antagas, vara brandförsäkrad uti någon med vederbörligen stadfästadt reglemente försedd brandförsäkringsinrättning inom riket.

§ 13.

Grundfondshypoteken pröfvas af styrelsen jemte Konungens Befallningshafvande eller den han i sitt ställe dertill förordnar samt godkännas när de finnas vara af den beskaffenhet förestående paragraf omförmäler och i öfrigt anses innefatta full säkerhet.

Vid utbyte af något grundfondshypotek förfares på enahanda sätt som vid den första pröfningen.

Grundfondshypoteken skola i säkert förvar, som af Konungens Befallningshafvande godkännas, nedläggas i kassakista försedd med särskilda lås, till hvilka styrelsen och ett af Konungens Befallningshafvande utsedt allmänt ombud hafva hvar sin nyckel.

§ 14.

Aktieegarne skola vid bolagsstämma inom sig utse en styrelse, hvilken eger att, enligt för aktiebolaget stadfästad bolagsordning och den instruktion, som af bolagsstämman utfärdas, samt under sådan kontroll af offentlig myndighet, som i denna lag stadgas, bolagets tillhörigheter förvalta och rörelsen drifva.

Styrelsen eger att, å aktiebolagets vägnar, genom någon dess styrelseledamot, eller i aktiebolagets tjänst antagen ombudsman eller annan för tillfället behörigen befullmäktigad person, för aktiebolaget i alla detsamma rörande mål lagligen tala och svara.

Aktieegare, som till styrelseledamot blifvit utsedd, skall för den tid han i styrelsen qvarstår deponera så stort antal af sina egande aktiebref, att å dem minst ett tusen kronor blifvit inbetalda. Detta depositum inlägges i samma förvaringsrum, der grundfondshypoteket är nedlagdt.

Ledamot af styrelsen kan från sin befattning skiljas förr än hans mandat utlöper genom i behörig ordning fattadt bolagsstämmobeslut.

Afgående styrelseledamot förblifver ansvarig för de åtgärder, i hvilka han deltagit, till dess, efter i vanlig ordning skeende revision, ordinarie bolagsstämma beviljat décharge.

Namnen på styrelsens ledamöter, hvilka ega att å aktiebolagets vägnar underskrifva dess förbindelser, skola efter hvarje ordinarie bolagsstämma, äfvensom då eljest någon ändring i dessa afseenden inträffar, anmälas hos Konungens Befallningshafvande och kungöras i allmänna tidningarna.

Alla skriftliga afhandlingar, som styrelsen för aktiebolaget ingår, skola undertecknas å aktiebolagets vägnar medelst utsättande af dess antagna firma, vid äfventyr att eljest den eller de af styrelsens ledamöter, som afhandlingen underskrifvit, skola för fullgörande af aktiebolagets derpå grundade förbindelse ansvara såsom för egen skuld, en för alla och alla för en.

§ 15.

Styrelsen åligger:

att när så äskas hålla aktiebolagets räkenskaper och öfriga handlingar tillgängliga för Konungens Befallningshafvande eller dess ombud samt för den särskilda undersökning, chefen för Kongl. Finansdepartementet kan finna lämpligt låta anställa;

att efter hvarje månads slut i närvaro af Konungens Befallnings-

hafvande eller dess ombud, enligt formulär, som från Kongl. Finansdepartementet meddelas, upprätta och derefter utan dröjsmål dit insända en öfversigt af aktiebolagets ställning jemte uppgift om upp- och utlåningsräntorna samt diskonto, som under den tid öfversigten omfattar varit af aktiebolaget tillämpade;

att jemväl i öfrigt meddela chefen för Kongl. Finansdepartementet alla de upplysningar rörande aktiebolagets verksamhet, som af honom äskas;

att, så snart ändring i upp- eller utlåningsräntorna eller diskonto beslutes, genast kungöra det i allmänna tidningarna;

att efter verkställd revision till Kongl. Finansdepartementet insända revisionsberättelsen äfvensom att låta införa densamma i allmänna tidningarna;

att efter hvarje kalenderårs slut låta upprätta fullständigt bokslut öfver aktiebolagets ställning;

att ställa sig till noggrann efterrättelse hvad denna lag bjuder samt för aktiebolaget fastställd bolagsordning föreskrifver. Sker afvikelse härutinnan, och varder ej det anmärkta förhållandet inom en månad rättadt, ankomme på Konungen att i svårare fall förklara aktiebolaget hafva förverkat sin oktroj.

§ 16.

Enskildas förhållande till aktiebolaget må ej af någon för allmänheten yppas.

§ 17.

Till Kongl. Finansdepartementet skall insändas anmälan om beslut, så väl när aktiebolagets rörelse börjas, som när dess verksamhet upphör; och skola dylika beslut tillkännagifvas genom allmänna tidningarna.

§ 18.

Förr än aktiebolaget träder i verksamhet skall inför Konungens Befallningshafvande styrkas:

Mom. 1. a) att inför rådstufvurätten i den stad, der aktiebolagets hufvudkontor är beläget, blifvit i hufvudskrift förevisade och uti inteckningsprotokollet intagna så väl den af Konungen för aktiebolaget utfärdade tillståndsresolution som ock stadfästad bolagsordning, samt att rätten, på aktiebolagets bekostnad, låtit i allmänna tidningarna införa kungörelse om det ingångna aktiebolaget;

b) att å tecknade aktier minst tjugu procent blifvit till grundfonden inbetalde, äfvensom att handlingar, hvilka styrelsen godkänt, blifvit aflemnade till säkerhet för att återstoden af tecknade aktiekapitalet varder inbetald inom tolf månader från den dag bolagsordningen blifvit fastställd;

Mom. 2. Inom tre månader efter det aktiebolagets rörelse tagit sin början skola grundfondshypotek vara anskaffade, godkända och i särskildt förvar nedsatta.

§ 19.

Bankaktiebolag vare oförhindradt att inropa pantsatt eller utmätt egendom, som utbjudes å auktion, dervid bankaktiebolagets rätt och säkerhet kunna vara beroende, dock med iakttagande deraf, att sådan egendom, lös eller fast, varder återförsäld, så snart detta utan förlust för bankaktiebolaget kan ske.

§ 20.

Till förbindelser, lånereversaler, vaxlar, qvittenser, kontrakt och bevis må begagnas tryckta eller graverade blanketter.

Qvittenser å insatta medel gälla endast såsom verifikationer, men må icke öfverlåtas eller i rörelsen utlemnas.

Depositionsbevis, ställda att betalas efter uppsägning eller viss tid, skola utfärdas till viss man och innehålla att, om de öfverlåtas på annan viss man, öfverlåtelsen skall hos aktiebolaget anmälas och på beviset antecknas.

Postremissvexlar, betalbara vid uppvisandet, skola innehålla, att de ej få in blanco transporteras.

Bankaktiebolag vare förbjudet, men kreditaktiebolag tillåtet, att utställa till innehafvaren räntebärande obligationer enligt de närmare bestämmelser, hvarje kreditaktiebolags bolagsordning föreskrifver.

Bankaktiebolag eller kreditaktiebolag får icke köpa eller belåna egna aktiebref.

§ 21.

Har aktiebolag, som kan hänföras till denna lag, enligt något räkenskapsårs behörigen reviderade bokslut, gjort förluster, så att aktiebolagets reservfond och tio procent af grundfonden gått förlorade, skall aktiebolaget ställas under utredning och derefter upplösas, så framt icke aktieegarne på af denna anledning sammankallad bolagsstämma förklara sig villiga att inom tre månader genom erforderligt tillskott

återställa grundfonden till dess behöriga belopp. Konungens Befallningshafvande åligge tillse, att sådant tillskott inom sagda tid blifvit fullgjordt. Har ej så skett, varde aktiebolaget ovilkorligen under utredning stäldt.

Den aktieegare, som icke velat eller kunnat något tillskjuta, kan icke sådant tillförbindas, men honom åligge att sina aktiebref i hufvudkontoret uppvisa till afskrifning och påteckning, att desamma der-efter endast gälla för det mindre belopp senaste års bokslut utvisar. Vid oktrojtids slut skola sådana aktiebref inlösas af grundfonden, som genom ny aktieteckning uppbringas till sitt behöriga minsta erforderliga belopp, ifall aktiebolaget sökt och vunnit förlängd oktroj.

§ 22.

Rätter domstol i sak mot aktiebolag, som lyder under denna lag, vare rådstufvurätt i den stad, der aktiebolagets hufvudkontor är beläget.

§ 23.

Vid fordringars utsökande njute aktiebolag samma rätt till handräckning, som för Sveriges Riksbank är beviljad.

§ 24.

När eller i hvad mån redan befintliga bankaktiebolag eller kreditaktiebolag skola underkastas bestämmelserna i denna lag, ankomme på Konungen.

Om remiss till Lag-Utskottet anhålles vördsamt.

Stockholm den 19 Januari 1885.

A. O. Wallenberg.